

Datum
2022-06-22

Yttrande

Diarienummer
TN-2022-155

Till
Kommunfullmäktige

Motion av Magnus Olsson (SD) och Nima Gholam Ali Pour (SD) om demokratisk styrning av upphandlingsprocess STK-2022-108

Tekniska nämnden beslutar att lämna följande yttrande.

Sammanfattning

För upphandlingsprocessen i Malmö stad finns ett stort mått av politiskt inflytande och ansvar. Detta sker bland annat genom olika styrdokument och politiska beslutsgrindar i närliggande processer. Den senare delen av upphandlingsprocessen har ytterst begränsat utrymme för politiska övervägande. Handlingsalternativen är där i mycket stor omfattning bestämda av tidigare vägval som gjort i upphandlingsprocessen och därför saknas ofta möjlighet till andra beslut, med mindre än att dessa riskerar att få stora ekonomiska konsekvenser. De i motionen föreslagna ändringarna bedöms därmed inte stärka det politiska ansvaret för stadens upphandlingsprocess på ett ändamålsenligt sätt.

Yttrande

Genom styrfunktionerna och reglerna om delegation finns ett stort politiskt inflytande och ansvar för upphandlingsprocessen i Malmö stad. Det politiska ansvaret tar sig uttryck som är både direkta och indirekta samt mer eller mindre synliga.

Besluten avseende bland annat stadens olika styrdokument, verksamhetsinriktning för stadens nämnder och målen som förvaltningarna ska uppnå har en stor påverkan på och styr hur stadens upphandlingsprocess ser ut. Upphandlingar är ett led i utförandet av förvaltningarnas verksamhet och besluten däri tas i en kontext som i högsta grad är föremål för politisk styrning och ansvar.

I många fall är politiska beslut tagna i direkt anslutning till en upphandlingsprocess och är både en förutsättning för och bestämmer hur en upphandling ska utformas. För teknisk nämndens vidkommande sker detta exempelvis genom att skilda processer som föregår en eventuell upphandlingsprocess har ramat in och stakat ut vägen för vilka beslut som kan fattas i upphandlingen. Det avser bland annat processerna som kringgärdar detaljplaner, exploateringsavtal och objektsgodkännande – vilka innefattar en stor mängd ställningstagande och beslut från den politiska organisationen.

Upphandlingsprocessen är, genom det upphandlingsrättsliga regelverket och de EU-rättsliga grundprinciperna som styr det, en i högsta grad reglerad process. Handlingsutrymmet för olika skönmässiga bedömningar för en upphandlande myndighet är starkt begränsad när processen påbörjats och i synnerhet efter att det konkurrensuppsökande skedet startat, vanligtvis genom annonsering av en upphandling.

Utrymmet och lämpligheten för politiskt ställningstagande är med hänsyn den rättsliga regleringen av upphandlingsprocessen absolut störst i det tidiga skedet av en anskaffningsprocess, ofta innan själva upphandlingsprocessen initierats och i vart fall innan konkurrensutsättningen. Det är då beslut som påverkar vad som ska upphandlas, upphandlingars syfte och inriktning kan fattas, vilket stakar ut vägen för hur upphandlingar ska formuleras, vilken kravstruktur som ska väljas, vilka utvärderingskriterier som är lämpligast och ytterst vilka leverantörer som tilldelas kontrakt. Besluten som fattas i den senare delen av upphandlingsprocessen, däribland de som omnämns i motionen angående antaganden av anbud samt tecknande av avtal, är i hög grad begränsad av dessa tidigare vägval som gjorts. Ett beslut i strid mot dessa vägval innebär sannolikt ett otillåtet beslut i förhållande till det upphandlingsrättsliga regelverket. Ett sådant otillåtet beslut riskerar direkta ekonomiska konsekvenser som skadeståndsskyldighet och upphandlingsskadeavgift likväl som andra mer svårkvantifierade risker som exempelvis minskad vilja att lämna anbud i myndighetens kommande upphandlingar.

Det saknas hinder mot att i delegationsordning införa en sådant beloppsmässigt tak som efterfrågas i motionen. Med tanke på de begränsade möjligheterna för alternativa beslut i det skedet av upphandlingsprocessen blir dock det politiska ansvaret i det skedet närmast skenbart. Detta då besluten som omnämns i motionen, antaganden av anbud samt tecknande av avtal avseende upphandlingar, i stort saknar alternativa handlingsalternativ eller behov av övervägande och därför i all väsentlighet närmar sig verkställighetsbeslut. Det politiska momentet är generellt sett störst, och har även störst genomslagskraft, i ett tidigare skede av inköpsprocessen.

De i motionen föreslagna förändringarna av Malmö stads inköpspolicy och tak för beslut av tjänstemannaorganisationen anses med hänsyn till ovan redovisade förhållande inte stärka det politiska ansvaret för stadens upphandlingsprocess på ett ändamålsenligt sätt. Därför föreslås tekniska nämnden besluta att föreslå kommunfullmäktige besluta avslå motionen.

Ordförande

.....
Andréas Schönström (S)
.....

Direktör

.....
Tobias Nilsson
.....

Muntlig reservation anmäld av Sverigedemokraterna.